

"Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне діни сенім бостандығы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жобасы туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы 2001 жылғы 15 қараша N 1453

Қазақстан Республикасының Үкіметі қаулы етеді:

"Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне діни сенім бостандығы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жобасы Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісінің қарауына енгізілсін.

Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі

Жоба

Қазақстан Республикасының Заңы

Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне діни сенім бостандығы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасының мына заң актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

1. "Діни сенім бостандығы және діни бірлестіктер туралы" Қазақстан Республикасының 1992 жылғы 15 қаңтардағы Z924000_ Заңына (Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің Жаршысы, 1992 ж., N 4, 84-құжат; Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1995 ж., N 20, 120, 121-құжаттар; 1997 ж., N 13 - 14 , 205 - құжат) :

1) I тараудың тақырыбындағы "I" деген цифр "1" деген цифрмен ауыстырылсын;

2) 1-бап мынадай редакцияда жазылсын:

" 1 - бап . Заңның міндеттері

Осы Заң Республика К951000_ Конституциясында, сондай-ақ адам құқықтары туралы халықаралық актілер мен келісімдерде баянды етілген азаматтардың сенім бостандығы жөніндегі құқықтарын іске асыруға кепілдік береді, осы саладағы құқықтық қатынастарды реттейді және діни бірлестіктердің құқықтық жағдайын а й қ ы н д а й д ы .

Діни нанымды уағыздау бостандығының жүзеге асырылуы конституциялық құрылымды қорғау, қоғамдық тәртіпті, адамның құқықтары мен бостандықтарын тек заң актілерімен және бұл халықтың денсаулығы мен имандылығын қорғау мақсатында қажетті болса, тек сол шамада ғана шектелуі мүмкін.";

3) мынадай мазмұндағы 1-1-баппен толықтырылсын:

"1-1-бап. Осы Заңда қолданылатын негізгі терминдер мен ұғымдар

Осы Заңда мынадай терминдер мен ұғымдар пайдаланылады:

діни сенім - қандай да бір дін ұстанушылық;

рухани (діни) білім беру ұйымы - діни қызметшілерді дайындаудың кәсіптік білім бағдарламалары, сондай-ақ діни-ағартушылық қызметті іске асыратын оқу орны;

конфессия - анықтау факторы діни оқу болып табылатын діни бағыттарға сәйкес к е л е т і н ұ ғ ы м ;

ғибадат орны (ғимарат) - құдайға құлшылық етуге, уағыздар мен діни жиналыстарға

, т ә у е т у г е а р н а л ғ а н о б ь е к т ;

миссионерлік қызмет - діни-ағартушылық қызмет арқылы қандай да бір дін ілімін у а ғ ы з д а у ж ә н е т а р а т у ;

діни бірлестік - нақ сол бір дінді ұстанатын, өздерінің діни қажеттіліктерін бірлесіп қанағаттандыру үшін біріккен кәмелетке толған азаматтардың ерікті бірлестігі;

дін - дүниетаным, сондай-ақ теистикалық сенімге құрылған тиісті мінез-құлық пен а й р ы қ ш а л ы қ т ы і с - э р е к е т ;

діни сенім бостандығы - өзіне мыналарды: адамның кез келген дінді уағыздау немесе өз діни нанымдарын өзгерту; дінге сенушілердің діни қоғамдарды еркін құру құқығын; әркімнің сол немесе өзге дінге жататындығына қарамастан барлық саяси және азаматтық құқықтар мен бостандықтарды пайдалану мүмкіндігін қамтитын, ар-ождан бостандығының қажетті және ажырамас элементі;

сенім бостандығы - теистік, теистік емес немесе атеистік сенімде болу бостандығы;

діни экстремизм - Қазақстан Республикасының конституциялық құрылысын күшпен өзгертуге, тұтастығын бұзуға, мемлекеттің қауіпсіздігіне нұқсан келтіруге, әлеуметтік, нәсілдік, ұлттық, тектік-таптық және рулық араздыққа, сондай-ақ адамның жеке басын бұзуға, оның денсаулығы мен өміріне қауіп төндіруге бағытталған, шектен шыққан көзқарастар мен әрекеттердегі діни сенім бостандығына берілушілік".

4) 2-бап мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Қазақстан Республикасының діни сенім бостандығына құқықтарды қорғау мәселелері және діни бірлестіктер қызметінің мәселелері жөніндегі өзге де нормативтік

құқықтық актілері осы Заңға қайшы келген жағдайда осы Заңның нормалары қолданылады." ;

5) 4 - б а п т а :

бірінші бөлік "Қазақстан Республикасында діни секталардың қызметіне тыйым салынады." деген сөздермен толықтырылсын;

үшінші бөлік "Қазақстан Республикасында конфессияаралық айырмашылықтарды саяси мақсаттарда пайдалануға бағытталған іс-әрекеттерге, мақсаттары мен қызметі конституциялық құрылымды күшпен өзгертуге, Қазақстан Республикасының тұтастығын бұзуға, мемлекеттің қауіпсіздігіне нұқсан келтіруге, әлеуметтік, нәсілдік, ұлттық, діни, тектік-таптық және тектік араздықты қоздыруға бағытталған діни бірлестіктерді құруға, діни экстремизмді, қатынастарды қарсы қоюға және шиеленістіруге бағытталған іс-әрекеттерді насихаттауға тыйым салынады." деген сөздермен толықтырылсын;

6) мынадай мазмұндағы 4-1-баппен толықтырылсын:

"4-1-бап. Шетел азаматтары мен азаматтығы жоқ тұлғалардың миссионерлік қызметі

Шетел азаматтары мен азаматтығы жоқ адамдар Қазақстан Республикасының аумағындағы миссионерлік қызметті уәкілетті мемлекеттік органда есептік тіркеуден өткеннен кейін жүзеге асырады. Есептік тіркеуден өту тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.";

7) 5 - б а п т а :

бірінші бөлік мынадай мазмұндағы сөйлеммен толықтырылсын:

"Дінге қатыстылығына байланысты білімнің әр түрлері мен деңгейлеріне қол жеткізуді жүзеге асыруда артықшылықтарды, шектеулерді немесе кемсітудің өзге де нысандарын белгілеуге тыйым салынады.";

екінші бөлік: мынадай мазмұндағы екінші сөйлеммен толықтырылсын:

"Баланы діни тәрбиелеу оның жан-жақты дамуына, дене немесе рухани денсаулығына зиян келтірмеуге тиіс.";

төртінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын:

"Діни оқыту түсіністік, шыдамдылық басқа адамдардың сенімдерін құрметтеу рухында жүзеге асырылуға тиіс. Кәмелетке толмағандарды діни бірлестіктерге тартуға, сондай-ақ олардың еркіне, ата-аналарының немесе олардың орнындағы адамдардың еркіне қарамастан оларды діни оқытуға жол

берілмейді.";

8) 6-баптың екінші бөлігіндегі "Облыстардың және Алматы мен Ленинск қалаларының өкімші және атқарушы органдары" деген сөздер "Облыстардың және Алматы, Астана қалаларының жергілікті өкілді және атқарушы органдары" деген сөздермен ауыстырылсын;

9) II тараудың тақырыбында "II" деген цифр "2" деген цифрмен ауыстырылсын;

10) 7-бапта:

бірінші бөлікте:

"және олардың құрылымдық бөлімшелері" деген сөздер алынып тасталсын;

"сенімді бірлесіп уағыздау мақсатында құрылған және осы мақсатқа сәйкес келетін:

дін ілімінің болуы;

құдайға құлшылық ету, діни жоралар мен уағыз, өзге де рәсімдер жасау;

діни уағыздау және өздерінің ізбасарларын тәрбиелеу;

діни бірлестікке қабылдау және одан шығу тәртібінің белгілері бар"

деген сөздермен толықтырылсын;

үшінші бөлікте:

"(ережелеріне)", "(ережелері)" деген сөздер алынып тасталсын;

"Діни бірлестіктер заңдармен белгіленген тәртіпте құрылымдық бөлімшелер құруға құқылы." деген сөздермен толықтырылсын;

төртінші бөліктегі "(ережелерін)" деген сөздер алынып тасталсын;

мынадай мазмұндағы бөлікпен толықтырылсын:

"Діни шетел бірлестіктерінің Республиканың аумағындағы қызметі, сондай-ақ осы бірлестіктердің Республикадағы діни шетел орталықтарының басшыларын тағайындауы әр конфессияға арналған біртұтас республикалық діни орталықтар арқылы, Республиканың тиісті мемлекеттік органдарымен келісу бойынша жүзеге асырылады. Келісу тәртібін Үкімет белгілейді".

11) 8, 9-баптар мынадай редакцияда жазылсын:

"8-бап. Діни бірлестіктің жарғысы

Діни бірлестіктің жарғысы азаматтық заңдарға сәйкес оның құқық қабілеттілігін анықтайды және осы Заңға сәйкес тіркеуге жатады.

Тіркеуге ұсынылатын жарғыда:

діни бірлестіктің атауы, соның ішінде ұйымдық-құқықтық нысандағы нұсқауы, орналасқан жері, қандай діни сенімге жататындығы және діни бірлестіктің қызмет аумағы;

қызметінің мәні мен мақсаты;

бірлестіктің құрылымы, қалыптасу құрылымы, тәртібі және оны басқару органдарының құзыреті;

діни бірлестіктің және оның мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;

діни бірлестікке мүше етіп қабылдау және одан шығу шарты мен тәртібі;

бірлестіктердің мүлкінің құрылу көздері;

жарғыға өзгерістер мен толықтырулар енгізу тәртібі;
діни бірлестікті қайта ұйымдастыру және оны тарату тәртібі;
діни бірлестік таратылған жағдайда мүлікке иелік ету тәртібі;
қызметінің нысандары мен әдістері туралы, ізбасарлардың отбасы мен некесіне,
біліміне, денсаулығына көзқарасы туралы мәліметтер;
діни бірлестіктің мемлекетке қатысы;
филиалдары және өкілдіктері туралы мәліметтер көрсетілуге тиіс.

9-бап. Діни бірлестіктерді тіркеу

Діни бірлестіктер кәмелетке толған кемінде елу азаматтың бастамашылығымен құрылады. Бұл үшін олар жиналысты шақырады, онда жарғы қабылданады.

Діни бірлестік мемлекеттік тіркелген сәтінен бастап заңды тұлғаның құқықтық қабілетіне ие болады.

Республиканың екі немесе одан көп облыстарының аумағында қызмет ететін діни бірлестіктерді, олар құратын рухани (діни) оқу орындарын, монастырьларды мемлекеттік тіркеуді Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі, ал жергілікті діни бірлестіктерді аумақтық әділет органдары жүзеге асырады. Қазақстан Республикасының аумағынан тыс тіркелген діни басқармалар (орталықтар), бірлестіктер мен мекемелер, миссионерлік қызметті қоспағанда, өз қызметін заңнамаға сәйкес Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде тіркелген филиалдары мен өкілдіктері арқылы жүзеге асырады.

Діни бірлестікті мемлекеттік тіркеу үшін азаматтар (құрылтайшылар) тіркеу туралы арызды, діни бірлестікті құрған азаматтардың (құрылтайшылардың) тізімін, діни бірлестіктің жарғысын, жарғыны қабылдаған құрылтай жиналысының (конференциясының, съезінің) хаттамасын тиісті органға ұсынады.

Діни бірлестікті мемлекеттік тіркеу үшін дін ілімі мен оған сәйкес келетін практиканың негіздері туралы, оның ішінде діннің және осы діни бірлестіктің пайда болу тарихы туралы мәліметтер қосымша ұсынылады. Ислам діни бірлестіктерін тіркеу Қазақстан мұсылмандарының Рухани басқармасының ұсынымы бойынша жүзеге асырылады.

Рухани (діни) оқу орындарының қызметі заңнамамен белгіленген тәртіпте лицензияланады.

Діни бірлестіктердің жарғыларына өзгерістер мен толықтырулар жарғыларды тіркеу сияқты тәртіппен және сол мерзімдерде тіркеуге жатады.

Дінтану сараптамасын өткізу, сондай-ақ діни бірлестік берген құжаттар бойынша маманның қорытындысын алу қажет болған жағдайда мемлекеттік тіркеу мерзімі тоқтатылады." ;

12) мынадай мазмұндағы 10-1-баппен толықтырылсын:

"10-1-бап. Діни бірлестікті тіркеуден бас тарту

Е г е р :

діни бірлестік қызметінің мәні мен мақсаты Қазақстан Республикасының Конституциясы мен заңнамасына қайшы келген;
құрылатын бірлестік діни бірлестік ретінде танылмаған;

жарғысы мен басқа да ұсынған құжаттары Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес келмеген немесе онда қамтылған мәліметтер дұрыс болмаған жағдайда діни бірлестікті тіркеуден бас тарту туралы шешім қабылдануы мүмкін.

Діни бірлестікті мемлекеттік тіркеуден бас тартылған жағдайда тіркеуші орган оған заң актілерімен белгіленген тәртіппен нақты заңның бұзылғанына сілтемені қамтитын жазбаша түрде негізделген бас тартуды беруге міндетті. Шығарылған бас тартудың сот тәртібімен шағымдалуы мүмкін";

13) 11-бап мынадай редакцияда жазылсын:

"11-бап. Діни бірлестіктің қызметін тоқтата тұру және тоқтату

Діни бірлестіктің қызметі мынадай негіздер бойынша уақытша тоқтатылуы мүмкін: құрылтай құжаттардың, қолданылып жүрген заңнаманың ережелерін бұзған жағдайда. Аталған негіздерді үш айдың ішінде жойған кезде діни бірлестіктің қызметі қалпына келтіріледі.

Діни бірлестіктің қызметі оған қатысушылардың (мүшелерінің) не соттың шешімімен тоқтатылады.

Діни бірлестіктің қызметіне байланысты оның мүшесінің (мүшелерінің) қылмыстық не әкімшілік жауапкершілікке әкеп соғатын, Қазақстан Республикасы заңнама кесімдерінің нормаларын бірнеше мәрте бұзуы, оның құрылу мақсаттарына қайшы келетін қызметті жүйелі түрде жүзеге асыру, сондай-ақ оның қызметі уақытша тоқтатылған себептерді жоймау діни бірлестіктің қызметін сот тәртібімен тоқтатуға не тыйым салуға негіз болып табылады.

Діни бірлестіктің қызметін тоқтата тұру және тоқтату туралы арызбен сотқа прокуратура органдары, діни бірлестіктермен байланыс жөніндегі мемлекеттік орган жүгінуге құқылы."

14) III тараудың тақырыбы мынадай редакцияда жазылсын:

"3-тарау. Діни бірлестіктер қызметінің құқықтары мен шарттары";

15) 12 - бапта:

екінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын:

Құдайға құлшылық ету, басқа да діни жоралар мен рәсімдер ғибадат үйлері мен ғимараттарда және соларға жататын аумақтарда, діни бірлестіктердің кәсіпорындарында, зираттар мен крематорийлерде, сондай-ақ тұрғын үй-жайларда бөгетсіз жасалады."

мынадай мазмұндағы үшінші бөлікпен толықтырылсын:

"Мұсылмандық діни ғимараттар мен құрылыстарды салу және (немесе) ашу

Қазақстан мұсылмандары рухани басқармасының рұқсатымен жүзеге асырылады.";

төртінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын:

"Діни жоралар мен рәсімдерді осы баптың екінші және үшінші бөліктерінде көрсетілген жерлерден тыс өткізу жергілікті атқарушы органдардың рұқсат беруімен жүзеге асырылады.";

16) 13-бапта:

үшінші бөлік алынып тасталсын;

мынадай мазмұндағы алтыншы бөлікпен толықтырылсын:

"Діни экстремизм мен фундаментализмнің идеяларын қамтитын әдебиетті, кино-, фото-, бейнеөнімдерін және басқа да материалдарды дайындауға, сақтауға және таратуға тыйым салынады және Қазақстан Республикасының заң актілеріне сәйкес жауапкершілікке әкеп соғады.";

17) 14-бапта:

бірінші бөлікте:

"(ережелеріне)" деген сөз алынып тасталсын;

"қоғамдық бірлестіктер үшін белгіленген тәртіппен тіркелетін" деген сөздермен толықтырылсын;

18) IV тараудың тақырыбындағы "IV" деген цифр "4" деген цифрмен ауыстырылсын;

19) 16-баптың екінші бөлігіндегі "немесе мемлекет берген және заңға қайшы келмейтін басқа да негіздер бойынша сатып алынған" деген сөздер "өзге, заңға қайшы келмейтін жолмен алынған" деген сөздермен ауыстырылсын;

20) 17-баптың екінші бөлігінің бірінші сөйлемі, үшінші бөлігінің екінші және үшінші сөйлемдері алынып тасталсын;

21) 18-баптағы "(ережелеріне)" деген сөз алынып тасталсын;

22) 19-бапта:

тақырып мынадай редакцияда жазылсын:

"Өз қызметін тоқтатқан діни бірлестіктердің мүлкіне иелік ету";

бірінші, екінші бөліктердегі "(ережесіне)" деген сөздер алынып тасталсын;

үшінші бөлік алынып тасталсын;

23) 20-баптың бірінші бөлігі алынып тасталсын;

24) V тараудың тақырыбындағы "V" деген цифр "5" деген цифрмен ауыстырылсын.

2. "Білім туралы" Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 7 маусымдағы Z990389
_ Заңына (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1999 ж., N 13, 429-құжат;
N 2 3 , 9 2 7 - қ ұ ж а т) :

1-баптың 14)-тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

"14) рухани (діни) білім беру ұйымдары - діни қызметшілерді дайындаудың кәсіптік білім бағдарламаларын, сондай-ақ діни-ағартушылық қызметті іске асыратын оқу орындары";

13-баптың 4-тармағы мынадай редакцияда жазылсын:

"Діни қызметшілерді дайындаудың кәсіптік білім бағдарламаларын, сондай-ақ діни-ағартушылық қызметті іске асыратын рухани (діни) білім беру ұйымдарына орта білімі бар азаматтар қабылданады";

14-баптың 8-тармағы мынадай мазмұндағы сөйлеммен толықтырылсын:

"Дінге қатыстылығына байланысты білімнің әр түрлері мен деңгейлеріне қол жеткізуді жүзеге асыруда артықшылықтарды, шектеулерді немесе кемсітудің өзге де нысандарын белгілеуге тыйым салынады."

3. Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесі 1994 жылғы 27 желтоқсанда қабылдаған Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне К941000_ (Жалпы бөлім) (Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің Жаршысы, 1994 ж., N 23-24 (қосымша); 1995 ж., N 15-16, 109-құжат; N 20, 121-құжат; Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1996 ж., N 2, 187-құжат; N 14, 274-құжат; N 19, 370-құжат; 1997 ж., N 1-2, 8-құжат; N 5, 55-құжат; N 12, 183, 184-құжаттар; N 13-14, 195, 205-құжаттар; 1998 ж., N 2-3, 23-құжат; N 5-6, 50-құжат; N 11-12, 178-құжат; N 17-18, 224, 225-құжаттар; N 23, 429-құжат; 1999 ж., N 20, 727, 731-құжаттар; N 23, 916-құжат; 2000 ж., N 18, 336-құжат; 2001 жылғы 24 қаңтарда "Егемен Қазақстан" және 2000 жылы 23 желтоқсанда "Казахстанская правда" газеттерінде жарияланған "Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сақтандыру ісі және сақтандыру қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 18 желтоқсандағы Z000128_ Заңы; 2001 жылғы 24 қаңтарда "Егемен Қазақстан" және 2001 жылы 23 қаңтарда "Казахстанская правда" газеттерінде жарияланған "Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне астық қабылдайтын кәсіпорындар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 15 қаңтардағы Z010141_ Заңы):

109-бапта:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Бір дінді ұстайтын, өзінің діни мұқтаждарын бірігіп қанағаттандыру үшін біріккен кәмелетке толған азаматтардың ерікті бірігуі діни бірлестік болып табылады.";

3-тармақтағы "(ережелері)", "(ережелерін)" деген сөздер алынып тасталсын.

Қазақстан Республикасының
Президенті

Мамандар:

Багарова Ж.А.,

Жұманазарова А.Б.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК